

Jaarmonitor Treiteraankpak 2020

Maart 2021

De Treiteraankpak Intimidatie in de woonomgeving

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Inblik in de Treiterpraktijk	4
3. Cijfers Treiteraankpak 2020	6
1. Aantal signalen en zaken	6
2. Overzicht caseload	10
3. Afgesloten treiterzaken	12
Bijlage 1 Criteria en werkwijze van de Treiteraankpak	13

1. Inleiding

Amsterdam kende treitersituaties in de woonomgeving die soms maanden, jaren voortduurden terwijl niemand in staat bleek het treitergedrag te stoppen. Uiteindelijk verhuisden vaak de slachtoffers. Naar aanleiding daarvan kwam er een actieplan van gemeente, politie, Openbaar Ministerie, zorgpartners en woningcorporaties. In 2013 ging de Treiteraankpak van start, een stedelijk programma om gericht samenwerking te smeden en slagkracht te ontwikkelen. Met als expliciet uitgangspunt het belang van de slachtoffers centraal te stellen.

De Treiteraankpak heeft tot doel om extreme overlast en intimidatie in de woonomgeving tegen te gaan. Het gaat hierbij niet om 'gewone' burenruzies, maar om langdurige ernstige overlast. Daarbij is sprake van 'eenduidig' slachtofferschap, gericht tegen één of meerdere specifieke personen of huishoudens. Zowel bij treiteraars als bij slachtoffers blijkt in een aantal gevallen sprake van sociale en/of psychiatrische en/of (bij treiteraars) persoonlijkheidsstoornissen. Het doel van de aanpak is om de treitersituatie te beëindigen en te voorkomen dat het slachtoffer zich genoodzaakt voelt om te verhuizen. De bescherming van het slachtoffer staat voorop. Om dit te bewerkstelligen werkt de gemeente Amsterdam samen met GGD, politie, Openbaar Ministerie, corporaties (de Federatie) en andere zorgpartners.

De spil in het onderzoeken en oplossen van treitersituaties zijn de treiterregisseurs en informatiemakelaars. In elk stadsdeel voeren de treiterregisseurs regie over treiterzaken. De informatiemakelaars, als onderdeel van de Meldpunten Zorg- en Woonoverlast van de stadsdelen, onderzoeken en duiden de signalen en meldingen van treitersituaties. De wisselwerking tussen de informatiemakelaar en de treiterregisseur loopt goed. Bij het oplossen van de treitercasussen zijn naast de GGD en politie, de woningcorporaties belangrijke partners, omdat zij als verhuurder het huurrecht kunnen toepassen als treiteraars in een huurwoning hun gedrag niet aanpassen. Dit vormt een belangrijke stok achter de deur. Het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (het AcVZ) faciliteert onder andere door het leveren van kennis en expertise, signaleert eventuele systeemfouten en heeft, indien nodig, korte lijnen met de burgemeester en andere bestuurders. Ook nemen de treiterregisseurs en informatiemakelaars deel aan de vakontwikkeling die door het AcVZ ontwikkeld is.

Binnen de Treiteraankpak werken de partners nog steeds met het in 2017 hernieuwde samenwerkingsmodel z.o. Hierin zijn de afspraken vastgelegd hoe de stadsdelen, het AcVZ en de betrokken partners gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het oplossen van treitersituaties. Deze afspraken hebben geleid tot een werkwijze die in de praktijk stevig is verankerd in de gemeente en bij de partners en maakt dat we nog steeds tientallen complexe zaken van treitersituaties gezamenlijk op kunnen lossen. De slachtoffers van intimidatie in de woonomgeving worden beschermd en de insteek blijft dat zij veilig in hun wijk kunnen blijven wonen.

Treiteraankpak in 2020 - corona

Het afgelopen jaar was voor elke Amsterdammer een bijzonder jaar. En in deze bijzondere situatie verkeren we helaas nog steeds. De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat vele Amsterdammers anders leven; ze zijn meer thuis, maar er is ook meer afstand. De impact van corona is duidelijk zichtbaar in cijfers van de Treiteraankpak, het totaal aantal signalen dat in 2020 is binnengekomen ligt een stuk lager. In het tweede kwartaal van dit jaar, ten tijde van het begin van de Coronacrisis en tijdens de eerste lockdown periode, kwamen er nauwelijks signalen binnen. Na de eerste lockdown en ten tijde van de versoepelingen (zomerperiode 2020) is het aantal signalen langzaam weer toegenomen. In de praktijk heeft corona om de nodige aanpassingen gevraagd. Door creatieve oplossingen is het de Treiteraankpak en haar partners gelukt om de intensive samenwerking – nu op afstand – vast te houden en de effectieve werkwijze in te blijven zetten. In de resultaten van 2020 zien we dit terugkomen, 92% van de 39 treiterzaken is met positief resultaat afgerond.

2. Inkijk in de Treiterpraktijk

Complexe treitercasus GGZ

In de zomer van 2018 krijgt de Treiteraankpak een casus aangemeld via een corporatie. Het gaat om een vechtpartij tussen twee buurtbewoners. De vechtpartij vindt plaats in een rustige wijk die zich kenmerkt door veel bewoners op oudere leeftijd. De impact van dit incident was groot, het bleek gevoelens van angst en onrust op te roepen bij andere omwonenden. Er volgt een buurtonderzoek. Beeld dat hieruit naar voren komt, was dat er al langer problemen waren met de vermeende dader, maar dat omwonenden dit niet durfden te melden bij de corporatie of de politie.

De vermeende dader zou al langere tijd frequent onder invloed zijn verdovende middelen. Dit leidt tot gedrag van schelden, schreeuwen en vernieling. Ook zou hij omwonenden lastigvallen en zich schuldig maken aan huisvredebreuk. Omwonenden waren niet alleen angstig, maar maakten zich ook zorgen: de heftigheid van zijn gedrag was de afgelopen maanden erg toegenomen, met als uiteindelijke slotsom de vechtpartij. Persoon wordt aangemerkt als dader. De Treiteraankpak houdt samen met haar partners regie op de situatie; GGD heeft contact met de slachtoffers, politie is nauw betrokken en corporatie houdt contact met de omwonenden.

De treiteraankpak blijkt in beeld bij de GGZ en wordt voor een aantal weken gedwongen opgenomen in een kliniek. De regisseur en GGD bezoeken de treiteraankpak in de kliniek en maken afspraken over onder welke voorwaarden hij terug kan naar zijn woning. De onrust in de woonomgeving neemt af, de omwonenden zijn vooral blij dat de dader de juiste hulp krijgt. Na ontslag uit de kliniek krijgt de treiteraankpak weer begeleiding vanuit de GGZ. Regisseur, GGD, GGZ en corporatie houden contact met elkaar. Inmiddels is ook het strafrechtelijke deel afgerond: persoon is veroordeeld voor mishandeling. Er komen geen meldingen meer binnen en hij blijft goed in zorg bij de GGZ.

In het jaar daarop gaat het tweemaal mis, de eerste keer komt er na zeven maanden een melding binnen via burens en hier wordt direct op gehandeld. Daarna komt er na zes maanden een melding binnen via politie. Regisseur, politie, GGD en GGZ schakelen snel en hij wordt opnieuw opgenomen in de kliniek. Tijdens zijn verblijf in de kliniek blijkt dat persoon nog veel negatieve emoties en woede ervaart richting omwonenden, hij voelt zich niet meer veilig in de woonomgeving. Dit stagneert zijn herstel.

De Treiteraankpak besluit samen met haar partners om de treiteraankpak een aanbod te doen voor uitplaatsing naar een ander adres waar hij een nieuwe start kan maken na ontslag uit de kliniek. Voorwaarden van deze uitplaatsing is dat de treiteraankpak de woning het eerste jaar nog niet op eigen naam krijgt en zich aan behandel- en begeleidingsafspraken moet houden. De nieuwe woning wordt gevonden, ook heeft hij inmiddels een dagbesteding. De regisseur van het nieuwe stadsdeel neemt de regie over en de GGD en GGZ van het nieuwe stadsdeel zijn betrokken. Hij kan een nieuwe start maken en het gaat nu al langere periode goed in zijn nieuwe woning.

Langlopende complexe treitercasus binnen familie

Eind 2019 wordt de casus aangemeld voor onderzoek door de wijkagent, deze heeft een burger overtuigd om melding te doen van een incident. Daarbij wordt aangegeven dat vermeende treiteraars meer intimiderend gedrag vertonen in de woonomgeving naar buurtbewoners en dat er vermoedens zijn van handel in verdovende middelen. Buurtbewoners zijn angstig en durven eerst niet te melden; enerzijds bang voor represailles, anderzijds vanuit de heersende mentaliteit dat men niet met overheidsinstanties praat en het zelf oplost.

De Treiteraankpak start samen met haar partners een uitgebreid onderzoek. In het onderzoek komende meerdere gedragingen van de vermeende treiteraar(s) naar voren:

- Meerdere antecedenten bekend bij politie, onder andere gewelds- en vermogensdelicten;
- Bedreigingen en intimideren van buurtbewoners door houding/gedrag;
- Huiselijk geweld van vermeende hoofdtreiteraar;
- (Geluids-)overlast in de straat door hard heen en weer rijden met auto's, onrechtmatig parkeren en aanloop van verschillende bezoekers.

Binnen de familie worden twee personen aangemerkt als treiteraar, één wordt gezien als hoofdtreiteraar. De andere treiteraar is namelijk ook slachtoffer van de hoofdtreiteraar. Een derde familielid laat vergelijkbaar gedrag zien waar ernstige zorgen over zijn.

Meerdere interventies worden ingezet, politie surveilleert intensiever in de straat, handhaving controleert parkeren, corporatie houdt contact met buurtbewoners en GGD wordt ingezet op zorg. Na een nieuw incident dat zich binnen de familie afspeelt, wordt de hoofdtreiteraar opgepakt. Er volgt bemiddeling naar de andere treiteraar en er is een opening voor gesprek.

De Treiteraankpak en haar partners levert een volledig dossier met advies aan de rechtbank. De hoofdtreiteraar wordt door de rechter veroordeeld tot detentie en wordt opgenomen in een psychiatrisch centrum. De andere treiteraar wordt met behulp van bemiddeling naar een andere woning verhuisd met een herhuisvestingstraject van het Leger des Heils. Er wordt een speciale zorginstelling aanbevolen, deze bleek niet een vaste samenwerkingspartner te zijn. Na het uitleggen van de casus geven zij alsnog een urgentie en is de woning beschikbaar gesteld.

De inzet en betrokkenheid van de Treiteraankpak samen met haar partners, te weten GGD, corporatie, politie, Leger des Heils, OM, reclassering, handhaving, WPI en de buurtbewoners is groot geweest. Het is een zeer complexe casus waar ook binnen de familie de verhoudingen gevoelig liggen. Door intensieve samenwerking, en aanvullend op elkaar te werken en te interveniëren op het juiste moment is deze langlopende casus gezamenlijk opgelost.

3. Cijfers Treiteraankpak 2020

3.1 Aantal signalen en zaken

a. Totaal aantal signalen en zaken

Een signaal houdt in dat er een potentiële treiterzaak wordt gesignaleerd, er kunnen dus meerdere meldingen achter één signaal zitten. Onderstaande tabel gaat over alle signalen sinds de start van de Treiteraankpak.

Tabel 1. Totaal aantal signalen van potentiële treiterzaken (peildatum 19 januari 2021)

Overzicht Treiteraankpak per 1 januari 2013	
Totaal aantal signalen van potentiële treiterzaken	687
waarvan aantal nog in onderzoek	14

b. Ontwikkeling signalen en zaken

In tabel 2 hieronder is de verdeling van de signalen van potentiële treiterzaken over de verschillende jaren te zien sinds de start van de aanpak, en het aantal daarvan dat in datzelfde jaar is vastgesteld als Treiterzaak. In 2020 zijn 39 nieuwe signalen van potentiële treiterzaken gemeld. Dat brengt het totaal aantal gemelde signalen vanaf 2013 op 687. Dit betreft 39% daling ten opzichte van het aantal signalen in 2019. Van de 39 nieuwe signalen in 2020, is in 8 casussen vastgesteld dat het een treiterzaak betreft. 14 signalen zijn nog in onderzoek en kunnen in 2021 ook als treiterzaak worden aangemerkt. De overige signalen zijn afgesloten.

De Coronacrisis heeft deels invloed gehad op het aantal binnengekomen signalen. In kwartaal 2, ten tijde van de eerste lockdown, zijn aanzienlijk minder signalen binnengekomen. Daarnaast is jaarlijks een kleine daling zichtbaar, dit is verklaarbaar door de stabiele werkwijze die de Treiteraankpak sinds het begin heeft neergezet. De langlopende, complexe zaken zijn opgelost en de kennis en ervaring van de regisseurs en haar partners weet zaken eerder aan te pakken en escalatie te voorkomen.

Tabel 2. Ontwikkeling per jaar (peildatum 19 januari 2021)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal aantal signalen*	151	58	100	130	75	70	64	39
Vastgestelde treiterzaken**	30	8	35	37	31	30	19	8

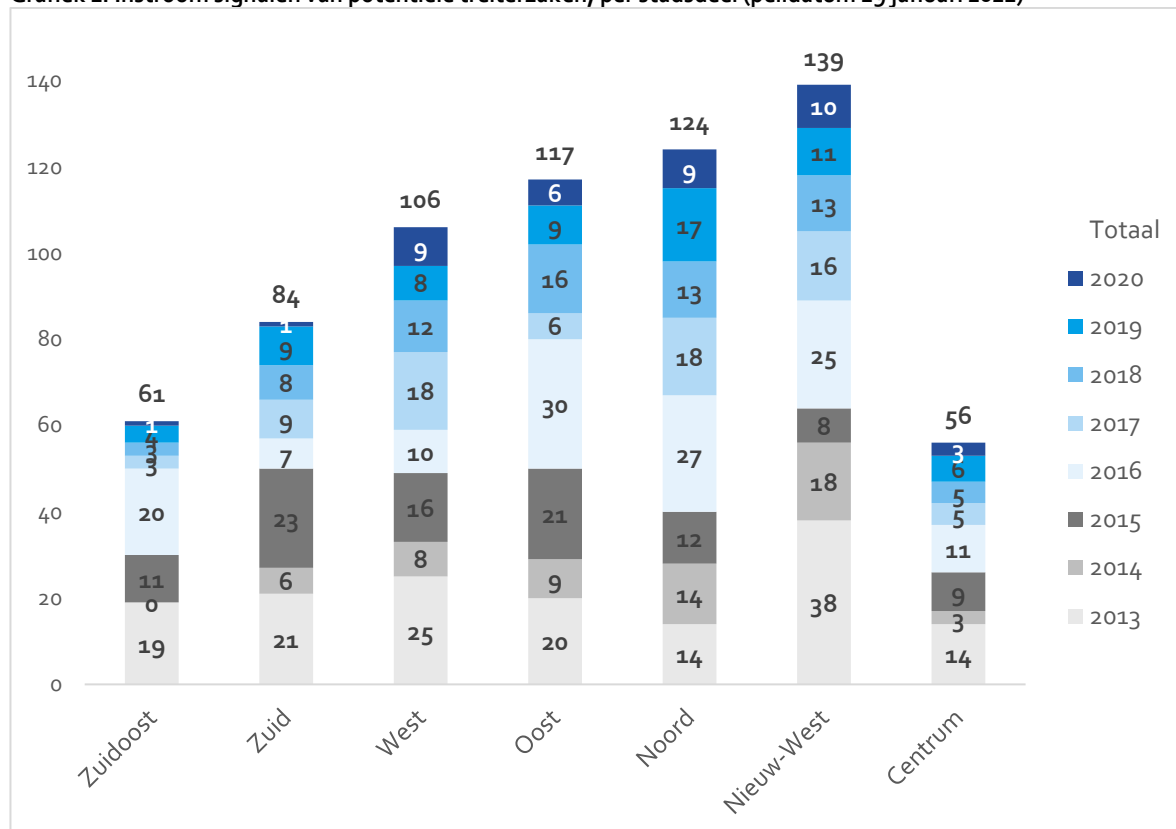
* Exclusief de casussen die vanuit een ander stadsdeel zijn gekomen en direct in monitor zijn gegaan.

** Vastgestelde treiterzaken waarover ook het signaal in het betreffende jaar binnenkwam.

c. Signalen per stadsdeel

In grafiek 1 is een verdeling van de 39 ingestroomde signalen te zien naar stadsdeel. Daarvan zijn de meeste signalen in West (9), Nieuw-West (10) en Noord (9) binnengekomen. In vergelijking met 2019 is in stadsdelen Noord en Zuid een forse daling (daling van 8) van het aantal signalen zichtbaar. Sinds de start van de aanpak in 2013 zijn in stadsdeel Nieuw-West de meeste signalen (139) binnengekomen.

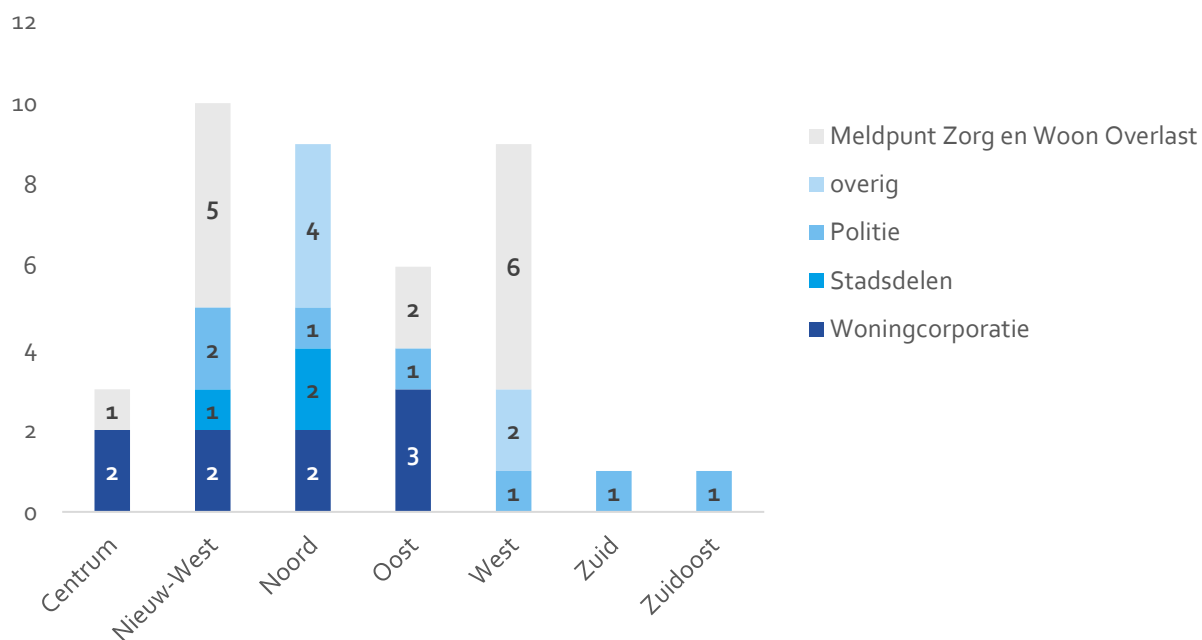
Grafiek 1. Instroom signalen van potentiële treiterzaken, per stadsdeel (peildatum 19 januari 2021)

d. Herkomst signalen per stadsdeel

De 39 nieuwe signalen van potentiële treiterzaken zijn via verschillende aanmelders binnengekomen. In 2020 kwamen – net als in 2019 - de meeste signalen binnen via het Meldpunt Zorg- en Woonoverlast (11), gevolgd door de woningcorporaties (9). Bij Zuid en Zuidoost wordt een enkele melding door de politie gedaan.

Grafiek 2. Instroom signalen van potentiële treiterzaken, per stadsdeel en aanmelder (peildatum 19 januari 2021)

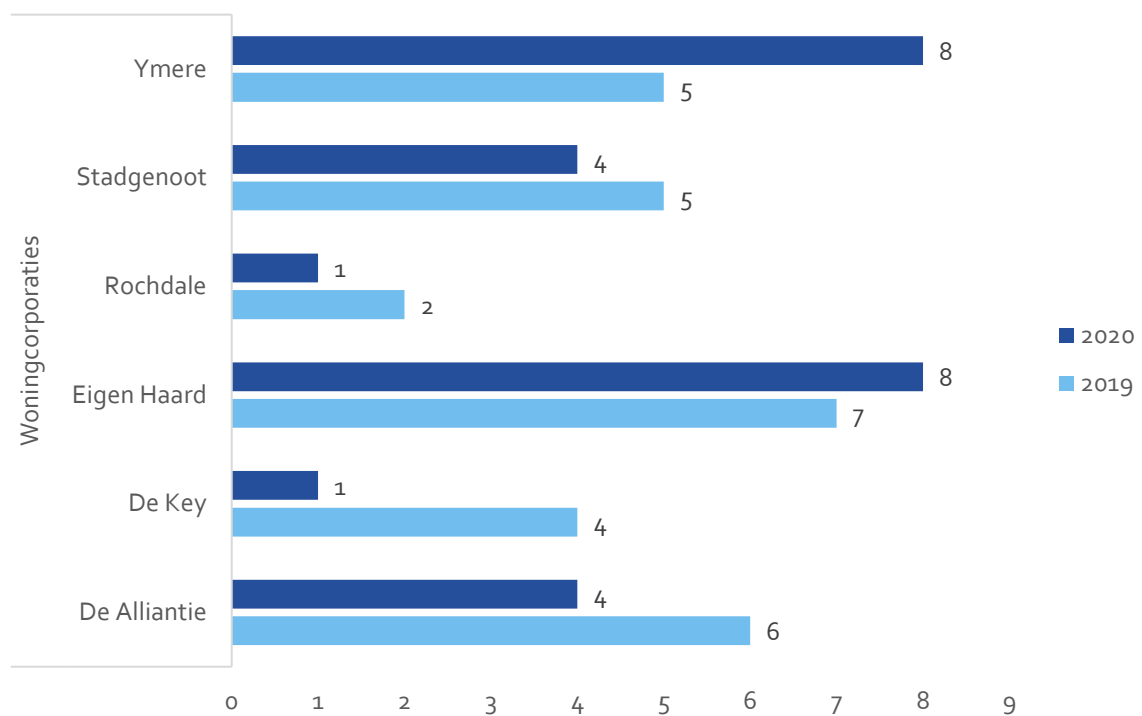

e. Betrokken corporaties

In januari 2018 is de treiteraankpak overgegaan op een nieuw registratiesysteem. Sinds dit nieuwe registratiesysteem kunnen we zien bij welke signalen van potentiële treiterzaken de corporaties betrokken zijn. Tot op heden zijn bij 130 signalen corporaties betrokken geweest. Bij sommige casussen waren meerdere corporaties betrokken.

Bij de nieuwe signalen van potentiële treiterzaken die in 2020 binnenkwamen zijn verschillende netwerkpartners betrokken. Bij 67% van de 39 signalen is een corporatie betrokken. In 2019 en 2020 is corporatie Eigen Haard vaak betrokken, zie grafiek 3. In 2020 stijgt het aantal signalen waarbij corporatie Ymere betrokken is met 60% ten opzichte van 2019.

Grafiek 3. Aantal casussen per corporatie in 2019 en 2020

3.2 Overzicht caseload

a. Caseload

Niet alleen het oplossen, maar ook het onderzoeken van potentiële treiterzaken vormt een belangrijk onderdeel van de caseload van de regisseurs. Doel van de onderzoeksfase is om vast te stellen of de signalen van de potentiële treiterzaken voldoen aan de criteria van de Treiteraankpak. Het aantal lopende treiterzaken én de zaken in onderzoek op de peildatum vormen samen de huidige caseload.

Achtergrondkenmerken Treiteraankpak 2020

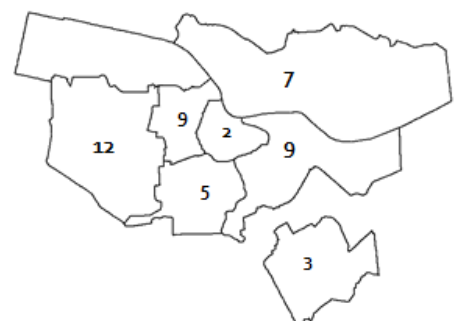

Bij de huidige caseload zijn 58 treiteraars betrokken, daarvan is: 21% vrouw 79% man

Bij de huidige caseload zijn 53 slachtoffers betrokken, daarvan is 38% vrouw 62% man

Huidige caseload per stadsdeel

De huidige caseload (begin 2021) betreft 47 casussen. 15 casussen zijn nog in vooronderzoek, 13 casussen zijn in regie en 19 casussen worden gemonitord. Dit is een forse daling ten opzichte van de caseload van 2019 (70 zaken). In 2020 zijn 79 casussen afgesloten, 39 daarvan zijn afgeronde treiterzaken en 40 bleken geen treiterzaak te zijn.

Bij de huidige caseload van 47 casussen zijn 170 personen betrokken. Hiervan zijn 58 aangeduid als treiteraar, 53 als slachtoffer en 47 als melder. De andere personen zijn aangemerkt als veroorzaker overlast of als bewoner geregistreerd.

b. Looptijd lopende treiterzaken

In onderstaand tabel is de looptijd van de 13 lopende treiterzaken weergegeven. Het gaat hier om het aantal maanden vanaf het moment dat de casus is vastgesteld als treiterzaak en in regie is gekomen tot de peildatum. De meeste casussen (8) zijn minder dan 1 jaar in regie. 5 casussen zijn langer dan een jaar in regie. Eén casus is sinds eind oktober 2018 in regie. Deze casus betreft een verzoek tot ontruiming met een procedure via de rechter. Gezien de corona omstandigheden duurt dit langer, de zaak is nog niet bij de rechter geweest.

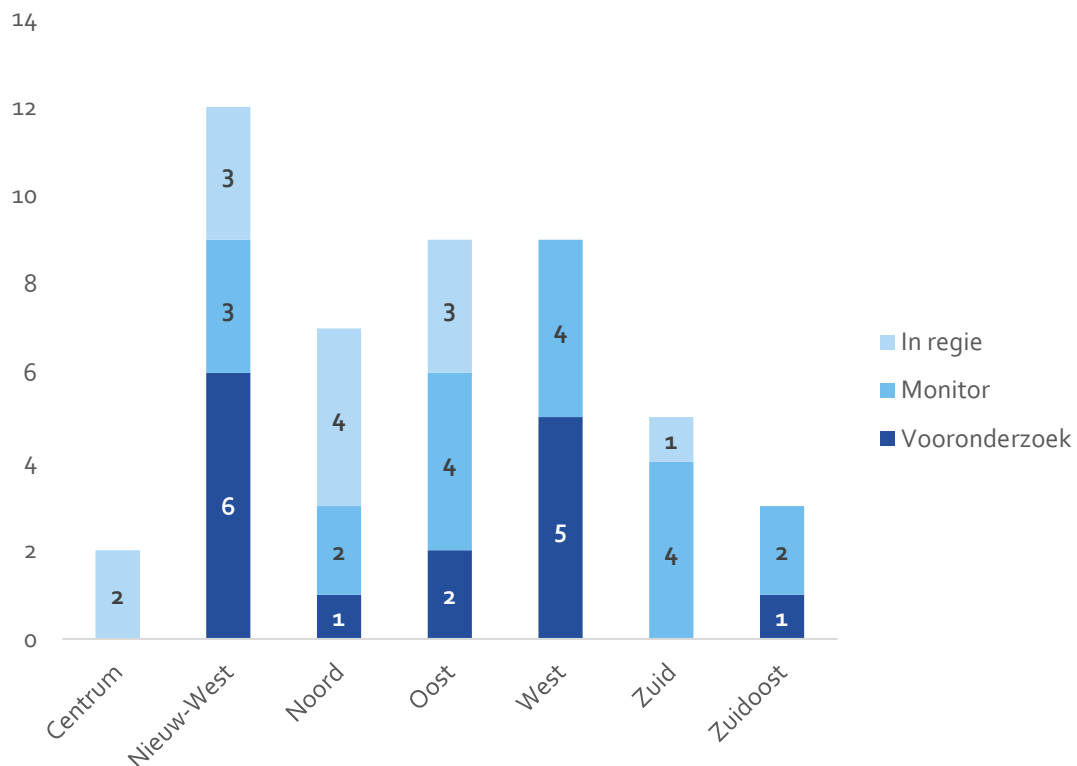
Tabel 3. Looptijd van huidige caseload in regie

Looptijd	Aantal
Minder dan 1 jaar	8
1 tot 2 jaar	4
Langer dan 2 jaar	1
Totaal	13

c. Caseload per stadsdeel

De 47 casussen in de huidige caseload zijn verdeeld over alle stadsdelen van Amsterdam, zie grafiek 4. Stadsdelen Oost, West en Nieuw-West hebben daar het grootste aandeel in, gezamenlijk 64%. In stadsdeel Noord zijn de meeste casussen in regie, gevolgd door Oost en Nieuw-West. In stadsdeel West en Nieuw-West zijn de meeste casussen nog in vooronderzoek.

Grafiek 4: Huidige caseload per stadsdeel

3.3 Afgesloten treiterzaken

a. Afgesloten treiterzaken

In onderstaande tabel is voor de in 2020 afgeronde treiterzaken weergegeven hoe lang deze hebben gelopen. Het gaat hier om het aantal maanden vanaf het moment dat de zaak is vastgesteld als treiterzaak en in regie is gekomen tot de datum waarop de zaak is afgesloten. Zaken waarbij ook een herhuisvestingstraject van één of twee jaar doorlopen wordt, zijn hierin meegenomen. Daarnaast zijn vijf casussen die werden gemonitord afgesloten, deze casussen zijn niet in procesregie geweest.

Tabel 4. Looptijd in 2020 afgesloten treiterzaken

Looptijd	Aantal
Minder dan 1 jaar	24
1 tot 2 jaar	8
Langer dan 2 jaar	2
Totaal	34

b. Resultaat afgesloten zaken

Van de 39 in 2020 afgesloten treiterzaken zijn 36 casussen (92%) met positief resultaat afgerond: in de meeste gevallen doordat de treiteraar na ingezette interventies vrijwillig is verhuisd, dan wel zijn gedrag heeft aangepast. In vijf gevallen is de treiteraar ontruimd.

Tabel 5. Afgesloten treiterzaken 2019 (peildatum 07-01-2020)

Resultaat afgesloten zaken	Aantal
gedrag treiteraar aangepast	15
treiteraar verhuisd (geen ontruiming)	16
treiteraar ontruimd	5
overig	3
Totaal	39

92%
positief afgesloten

Van de drie treiterzaken die als overig zijn afgesloten is bekend dat één treiteraar naar het buitenland is geëmigreerd, één is opgenomen in een hospice voor terminale patiënten en bij één zaak heeft de partner zijn ex, de treiteraar, het huis uitgezet. Van de vijf ontruimde treiteraars is bekend dat één treiteraar is opgenomen in een kliniek, van de andere vier treiteraars is de verblijfplaats onbekend.

Van de treiteraars die vrijwillig zijn verhuisd zijn er twaalf verhuisd met een herhuisvestingstraject. Dit is een laatste-kansbeleid waarbij het huurcontract op naam van het Leger des Heils komt met bijbehorende begeleiding van Restart. Indien bij de evaluaties naar voren komt dat geen sprake meer is van overlast en andere zorgen wordt het huurcontract na een periode van een jaar "omgeklapt" naar een huurcontract op eigen naam. Verder zijn er drie treiteraars op eigen initiatief verhuisd en is er één verhuisd met een extra aanhangsel op het huurcontract.

Bijlage 1 Criteria en werkwijze van de Treiteraankpak

Bijgaand het overzicht van de criteria van de Treiteraankpak en een beknopt overzicht van de werkwijze van de Treiteraankpak.

Criteria

Er zijn vijf criteria waaraan een casus moet voldoen om als treiterzaak te worden aangemerkt:

- 1) herhaaldelijk wangedrag en/of intimidatie;
- 2) (bewust) gericht tegen specifieke personen of huishoudens;
- 3) speelt zich af in de directe woon- of werkomgeving van de slachtoffer(s);
- 4) vermoedelijke veroorzaker is een direct omwonende of persoon uit de buurt;
- 5) het slachtofferschap is onbetwist.

Werkwijze

Elk stadsdeel heeft een regisseur die de regie voert op treiterzaken. De werkwijze van de aankpak kan grofweg in vier fases worden verdeeld:

- 1) Potentiële treiterzaken herkennen met als resultaat: de zaken worden door corporaties, politie en het Meldpunt voor onderzoek en duiding aangemeld bij de regisseur;
- 2) Onderzoeksfase met als resultaat: de vaststelling door de regisseur of er inderdaad sprake is van een treiterzaak;
- 3) Treiterzaken oplossen met als resultaat: het treiteren is gestopt en het slachtoffer kan weer rustig wonen op hetzelfde adres;
- 4) Monitoren en nazorg om te zorgen dat de situatie stabiel blijft, treiteraars niet in herhaling vallen en slachtoffers de gewenste zorg en ondersteuning krijgen.